

Norsk Ornitologisk Forening Lista lokallag

Lista, den 01.10.2010

Norges vassdrags- og energidirektorat

Høringsuttalelse konsesjonssøknad Kvinesheia Vindpark

Norsk Ornitologisk Forening, Lista Lokallag (NOF-LL) takker for anledningen til å komme med følgende uttalelse til konsesjonssøknad fra SAE Vind angående Kvinesheia Vindpark. Vår uttalelse fokuserer i hovedsak på konsekvenser for fuglelivet i det planlagte vindkraftområdet. Vi har også noen kommentarer til enkelte landskapsmessige forhold som også vil påvirke fuglelivet og opplevelsen av naturen i planområdet på ulike måter.

Samlet plan

Etter de politiske vedtak om økt satsning på vindkraft kommer det stadig planer om nye vindkraftområder spredt langs hele norskekysten. Det har fra flere hold blitt fremsatt krav om en samlet plan og utredning av disse vindkraftområdenes konsekvenser for natur og miljø. NOF-LL stiller seg fullt og helt bak dette kravet. I og med at de fleste planlagte vindkraftanleggene er lokalisert i områder som ofte har samme type natur (utmarksområder og hei) og fauna, kan den samlede konsekvensen for enkelte arter være langt større enn det som er mulig å identifisere ved kun å se på planene enkeltvis. I tillegg er fugler mobile arter som risikerer å bli berørt av flere vindkraftverkområder langs trekkleden.

Denne problemstillingen har blitt ytterligere aktualisert etter hvert som det er blitt kjent at det er planer om minst 10 nye vindkraftanlegg i vestre deler av Vest-Agder i tillegg til Lista og Lindesnes Vindpark som allerede har fått konsesjon.. Enkelte av dem ligger kun få kilometer fra den planlagte Kvinesheia Vindpark. Det vil etter vårt syn ikke være forsvarlig å gi konsesjon for Kvinesheia Vindpark uten at planene ses i sammenheng med andre godkjente og planlagte vindkraftanlegg i vår landsdel.

Mangelfull utredning over konsekvenser for fuglelivet

Våre vurderinger over vindparkens konsekvenser for fuglelivet bygger på fagutredningen for Biologisk mangfold utarbeidet av Ask Rådgiving. NOF-LL stiller seg svært kritisk til deler av innholdet i denne utredningen.

I konsesjonssøknaden (del A) under avsnitt 7.4 Biologisk mangfold er områdebeskrivelse meget kortfattet og delvis feilaktig. Det anføres her at det ikke er kjent hekkelokaliteter av truede fuglearter i planområdet. **Dette er feil.** Vi finner også verdivurderingen og konsekvenser både i anleggs- og driftsfasen mangelfullt og meget overflatisk omtalt i del A.

I fagutredningen for Biologisk Mangfold (del B) er det poengtert at erfaringsgrunnlaget når det gjelder vindturbiners påvirkning på fugl i Norge er begrenset. Undersøkelsene i vindparken på Smøla viser imidlertid store negative konsekvenser for flere sårbare arter, f. eks. rovfugler, ender, vadere og skogsfugl. Hittil er et trettitalls havørn, + et stort antall ryer, ender og vadere drept av vindmøllene på Smøla. I tillegg er levevilkårene for en rekke arter kraftig forringet. En antar at flere av erfaringene fra Smøla kan overføres til relevante arter i Kvinesheia vindpark – for eksempel kongeørn, hubro, storlom, orrfugl og andre.

Disse erfaringene fra Smøla, som er utført i regi av den vitenskapelige institusjonen NINA, er totalt oversett/neglisjert.

Vindparken beslaglegger et areal på ca 10 km². Det anføres i fagutredningen at det er særlig fire forhold som ansees viktige for vindturbiners virkning på fugl: Kollisjonsrisiko, støy og forstyrrelser, barriereeffekter og arealtap/habitatforringelser. Det direkte arealtapet er beregnet til å utgjøre i overkant av 300 daa. Habitatforringelser i forbindelser med for eksempel fremføring av kraftlinje, dreneringer av myr under veibygging og forstyrrelser i forbindelse med fremtidig økt menneskelig ferdsel på veiene i området som tidligere var et villmarksområde med svært liten menneskelig påvirkning, synes å være meget overflattisk omtalt.

Levevilkårene for en rekke fuglearter i dette området vil således bli kraftig redusert på grunn av habitatforringelser. Dette forholdet er etter vårt syn ikke tilstrekkelig behandlet i utredningen.

Når det gjelder barriereeffekter og konsekvensene for vindturbiner i trekkorridorene til fugl viser Ask Rådgivning til en undersøkelse i Nysted offshore vindpark i Vesterhavet utenfor Danmark. Det anføres at *"Fuglene latet i denne undersøkelsen til å legge om kursen slik at de fløy utenom vindparkene"*. Det blir ikke opplyst om at fuglene som ble registrert i stor grad var typiske sjøfuglearter som trekker over åpent hav. De fugleartene, blant annet rovfuglene, som trekker gjennom Kvinesheia benytter under trekket termikkforhold og terrengformasjoner, høydedrag og dalførene. Dette er således fuglearter som har en helt annen trekkstrategi og atferd enn hva som er tilfelle for sjøfugl. I en rapport om "Vindmøller og Fugle" av Niels Walter Møller og Erik Poulsen viser resultatene av en studie av trekkende/flygende fugler at en lang rekke fuglearter, både rovfugl (for eksempel nevnes tårnfalk og musvåk som er vanlige under trekket i planområdet på Kvinesheia), samt en rekke ender, vadere og småfugl **ikke** la om kursen på grunn av vindmøller.

Ask Rådgivning's vurderinger av barriereeffekter finner vi således ikke relevante for forholdene for de trekkende fuglene i planområdet i Kvinesheia.

Generelt om registreringene og fagutredningen om fuglelivet

Totalt er det registrert 85 fuglearter i planområder, hvorav 57 er konstaterte, sannsynlige og/eller mulige hekkende arter. Feltregistreringene for å kartlegge hekkende fugl ble hovedsakelig utført i slutten av juni. For en lang rekke fuglearter er dette altfor et altfor seint tidspunkt på året. Mange arter er da for lengst ferdige med hekkingen og sjansene for at hekking ikke blir konstatert er stor. Dette gjelder for eksempel orrfugl/skogsfugl, spetter, ugler og flere andre, hvorav flere er truede arter. Det viser seg da også at en lang rekke hekkende arter ikke ble oppdaget under feltregistreringen i regi av Multikonsult. Riktignok registrerte NOF, Lista lokallag en del hekkende fugl som et "biprodukt" til vår trekk-observering på Storheia og Ørneskarheia + dalføret vest for Litle Nordhelle i april/mai 2009. Vi besøkte imidlertid bare en svært begrenset del av planområdet.

På grunn av det altfor seint tidspunktet feltregistreringene av hekkende fugl ble utført, mener vi at **hekkeregistreringen for planområdet som helhet er mangelfull.**

Omtalen og presentasjonen av de fugleartene som er registrert i planområdet, synes i fagutredningen av Ask Rådgivning å være nokså overflattisk og kortfattet. **Den er også delvis direkte feilaktig. Hele 26 registrerte fuglearter er således utelatt i tabell 4, side 34.** Dette gjelder: Tårnfalk, dvergfalk, gråhegre, svartspett, flaggspett, vintererle, rødstjert, buskskvett, gråtrost, rødvingetrost, hagesanger, gransanger, svarthvit fluesnapper, stjertmeis, løvmeis, toppmeis, blåmeis, spettmeis, trekryper, skjære, bjørkefink, brunsisik, furukorsnebb, dompap, kjernebiter og snøspurv. I tillegg er 12 arter dobbeltført i tabellen. Etter vår mening gir dette et lite tillitsvekkende og slurvet inntrykk av avsnittet om fugl. Tross alt er det oppgitt at rapporten er kontrollert/kvalitetssikret!

Truede og sårbare fuglearter

I tillegg til de nevnte 14 rødlistede fugleartene som ble registrert av J. H. Kjøstveit og NOF, Lista lokallag og som er nevnt i fagrapporten, er det i ettertid også påvist hekkende hubro som er klassifisert som sterkt truet.

Fagrapporten synes å fokusere hovedsakelig på hekkende rødlistearter. For fugler er det imidlertid ikke tilstrekkelig å kun vurdere de påviste hekkelokalitetene. Flere av de registrerte rødlistede artene, både hubro, kongeørn, hønsehauk, hvitryggspett og dvergspett er i stor grad standfugler som streifer rundt i Storheimrådet/Kvinesheia utenom hekkesesongen og gjennom hele vinterhalvåret. Dette gjør dem ekstra utsatt for å bli drept av vindmøllene. I fagutredningen for biologisk mangfold og følgelig også i konsesjonssøknaden er vurderinger av disse viktige forholdene totalt utelatt.

Konsekvenser for rødlistede arter kan dermed ikke sies å være tilstrekkelig utredet.

Vi har også en del kommentarer til enkelte av de rødlistede artene som er påvist i vindkraftplanområdet:

Hubro – Sterkt truet (EN).

Som kjent er det funnet et hekkende hubropar med to ungfugl i planområdets søndre del. Selv om selve reirhylla ligger så vidt utenfor grensen til planområdet, vil dette paret og dens unger være høyst utsatt for de uheldige påvirkninger av den planlagte vindparken. En kan i denne sammenheng nevne at hubro stiller krav til store og egnede leveområder for å finne nok mat. Dette hubroparets jaktområde omfatter utvilsomt også selve planområdet med dagens gode tilgang på byttedyr og fuglevilt. I tillegg vil den prioriterte linjetraseen, alt. 1.1., innebære meget stor kollisjonsfare for dette hekkende hubroparet. Kollisjoner med kraftlinjer og såkalt elektrocuting i mastearrangementer utgjør erfaringsmessig en betydelig dødsrisiko for hubro. Hubro er høyst sannsynlig også ekstra utsatt for kollisjoner med vindmøller.

Hubro er av DN utpekt til å være en såkalt ansvarsart i Norge. Det har da også vist seg av de ansvarlige myndigheter tar dette ansvaret på alvor. Eksempelvis ble et hyttefelt i Sirdal skrinlagt fordi det kom for nær en hubrolokalitet. Nylig stoppet Miljøverndepartementet utbyggingen av en planlagt vei på Hitra for å sikre en hekkeplass for den sterkt truede hubroen. Dette tiltross for at den alternative veitraseen vil koste anslagsvis 100 millioner ekstra!

Denne hubrolokaliteten må således tillegges stor vekt i forhold til vurderingene i forbindelse med spørsmålet om anleggelse av en vindpark i Kvinesheia.

Kongeørn – Nær truet (NT).

Både om våren og høsten ble både voksne kongeørn og ungfugler registrert på næringssøk i planområdet. Konkret reirplass ble ikke funnet under hekkeregistreringen. I ettertid har imidlertid en lokal beboer opplyst at han kjenner til en hekkeplass inne i planområdet.

Dette burde undersøkes nærmere i kommende hekkesesong.

Storlom – Sårbar (VU).

Det er beskrevet i fagutredningen at det er registrert ett hekkende storlompar i tilknytning til planområdet.. Lokalkjente folk sier det finnes 3 lokaliteter/vann med storlom i området.

Også dette forholdet burde undersøkes nærmere i kommende hekkesesong.

Spettefugler

De rødlistede artene hvittryggspett (NT), dvergspett (VU) og gråspett (NT) er som nevnt knyttet til de skogkledde liene i hekketiden. Men utenom hekketiden streifer de rundt og kan da også, etter vår erfaring med artene, påtreffes i helt åpne områder oppe i høydedragene og **kan da bli utsatt for kollisjoner med de planlagte vindmøllene.**

Steinskvett – Nær truet (NT).

Denne arten, som er ganske sjelden i heiestrøkene i Kvinesdal, ble påvist oppe på Storheiplataået i mai. To par hekket høyst sannsynligvis der – ut fra atferd og stedtrohet. Den planlagte vindturbinen oppe på Storheiplataået er plassert i umiddelbar nærhet til disse to hekkelokalitetene og **vil således være meget negativ for denne rødlistede arten.**

Hønsefugl

Det er nevnt i fagutredningen at spillplasser for orrfugl ikke er kjent inne i planområdet. **Dette er feil.** NOF observerte opptil 4 spillende orrhaner, såkalte knattespillere, oppe på selve Storheiplataået i april/mai 2009. Storheiområdet er utvilsomt et meget velegnet hekke- og leveområde for orrfugl. Den noenlunde stasjonære bestanden på Storheiplataået høsten 2009 ble vurdert til å være 20-25 fugl hvorav trolig tre ungekull (6+7+7 ind.).

Vindturbinplasseringen oppe på Storheiplataået vil være meget negativ for orrfuglbestanden.

All den tid den ordinære hekkeregistreringen i planområdet først ble gjennomført i slutten av juni, forklarer nok dette hvorfor ingen andre spillplasser av orrfugl ble påvist. Lokalkjente folk sier at det finnes en stor spillplass i Solheia helt sør i området innenfor Lyngdal kommune. Her er det, ifølge planene, plassert en vindturbin midt i leikområdet! Også en, litt mindre, spillplass for orrfugl finnes i Høyskoheia – også denne i Lyngdal kommune.

Ut fra den gode bestanden av orrfugl i hele planområdet finnes det utvilsomt flere andre spillområdet også andre steder enn de ovenfor nevnte. Som det framgår er forholdene for orrfugl, og da i særlig grad lokalisering av spillplasser, meget dårlig undersøkt i feltregistreringene som ligger til grunn for fagutredningen.

En ny registrering med fokus på spillplasser for orrfugl burde gjennomføres våren 2011.

Påstanden i fagutredningen om at kollisjonsfaren med vindturbiner for orrfuglens del vurderes å være forholdsvis lav fordi orrfuglen flyr relativt lavt over bakken stemmer ikke med erfaringene fra Smøla. Her er et stort antall rype omkommet etter kollisjoner med vindturbiner. Orrfugl og rype har tilnærmet samme fluktmetode.

En må ellers være klar over at de største truslene mot orrfuglen i tillegg til kollisjoner med kraftlinger og vindturbiner er ødeleggelse og forstyrrelser i leveområdene. Så selv om man unngår utbygging med vindturbiner på selve spillplassen er det fremdeles stor risiko for at leveområdene for orrfugl blir forringet i og med at orrfuglens reirplassering og oppvokst-område for ungene som regel ikke foregår i selve leikområdet.

Rovfugltrekket

Under trekkregistreringene høsten 2009 ble det påvist at det går et betydelig trekk av rovfugl gjennom planområdet på Kvinesheia. 9 rovfuglarter ble registrert hvorav 5 er rødlistede.

ASK Rådgivning antar at rovfuglene nok vil trekke utenom eller over vindparken. NOF's observasjoner avdekket imidlertid at de aller fleste rovfuglene trakk i lav eller middels høyde over terrenget, det vil si i faresonen for å kollidere med de planlagte vindturbinene. I den forbindelse vil vi nevne at hver av de 26 planlagte vindturbinene har et sveipeareal på 6,3 daa – det vil si godt over målene på en standardisert fotballbane (5 daa). Når det er planlagt 26 slike vindturbiner midt i den registrerte trekkleden gjennom planområdet sier det seg selv at denne vindparken utgjør en gedigen barriere for trekkende fugl. Antagelsen i fagutredningen om at trekkende rovfugl trolig vil legge om kursen på grunn av vindturbinene synes ikke å være basert på relevante forhold.

Vi vil også påpeke at en stor andel av rovfuglene avbrøt trekket og benyttet planområdet til jakt/næringssøk. Når rovfuglene har fokus på byttedyr, er de trolig ikke så observante på vindturbinene og således ekstra utsatt for å bli truffet av rotorvingene.

Vi vil også påpeke at det i tillegg til rovfugl også ble registrert et stort antall andre trekkende fuglearter gjennom området. Dette forhold er ikke behandlet i fagutredningen.

Landskapsmessige forhold / INON områder

En stor og viktig del av de gjenværende INON områdene i Lyngdal vil gå tapt. For Kvinesdals vedkommende vil mesteparten av resterende inngrepsfri natur på Kvinesheia forsvinne ved en eventuell utbygging av vindkraftverk i Kvinesheia. Dette er arealer som ligger nærmest befolkningsskonsentrasjonene i Kvinesdal og således ekstra verdifulle. Disse forhold bør veie tungt når en skal vurdere effektene av vindparken både for Kvinesdal og Lyngdal kommune. Utbygging av disse tidligere uberørte områder vil utvilsomt være meget negativt for både landskapet og fugle- og dyrelivet.

Utbyggingen som omfatter 25 km med nye veier er planlagt gjennom myrområder, hei og skog som er leveområder for fugler og dyr. Disse veiene og inngrepene i landskapet som dette medfører, kan ikke bedømmes som "langt på vei reversibelt". Konsekvensene av denne veibyggingen og det planlagte masseuttaket synes å være mangelfullt utredet. Dette gjelder også adkomstveiene opp til de enkelte vindturbinene på fjelltoppene som uansett avbøtende tiltak vil bli meget dominerende. Etter vår vurdering vil dette ha en store negative konsekvenser for landskapet.

Storheimområdet er et mye benyttet turområde i friluftsmessig sammenheng. Vi mener at den planlagte vindkraftparken langt på vei vil være meget ødeleggende for naturopplevelser og gleder mange folk har ved å kunne oppleve fugle- og dyreliv i tilnærmet urørte villmarksområder nær boligområdene og bygdesentrene både i Kvinesdal og Lyngdal.

Konklusjon

Vi mener ut fra våre ovenstående vurderinger at konsekvensene for fuglelivet og naturmiljøet er utilstrekkelig utredet. Vurderingene som foreligger i fagutredningen, både de som omhandler rødlistete fuglearter, hekkfaunaen samt fugletrekket om høsten, mener vi er mangelfulle og også inneholder feilaktige slutninger.

En eventuell utbygging av Kvinesheia vindpark vil etter vår mening medføre meget store negative konsekvenser gjennom hele året når det gjelder ødeleggelser og forringelser av leveområder for fuglefaunaen, hvorav flere er rødlistete arter. I tillegg kommer kollisjonsfaren både for hekkende og trekkende fugler. Når det nå også i tillegg er konstatert hekkende hubro,

mener vi at konsekvensvurderingen for fugl må oppgraderes fra å være av middels negativt til stort negativt omfang.

En del landskapsmessige forhold, bl.a. også frafallet av INON områder, som også har betydning for natur og fugleliv og opplevelsesverdien av dette vil også være sterkt negative.

Vi mener også at en godkjenning til utbygging av Kvinesheia Vindpark vil være i strid med internasjonale konvensjoner, blant annet Bernkonvensjonen for beskyttelse av truede og sårbare arter samt Naturmangfoldsloven.

Norsk Ornitologisk Forening, Lista lokallag vil derfor gå sterkt mot en vindkraft-utbygging i det omsøkte planområdet på Kvinesheia.

Med naturvennlig hilsen

Kåre Olsen
leder
Norsk Ornitologisk Forening,
Lista lokallag

Kopi:
Fylkesmannen i Vest-Agder, Miljøvernavdelingen
Kvinesdal kommune
Lyngdal Kommune
Norsk Ornitologisk Forening

Adresse:
Postboks 171
4558 Vanse

Tidsskrift:
Piplerka

BirdLife
INTERNATIONAL

Telefon:
383-97205
(form.)

Postgirokonto:
0532 1418920